

S F A T U L

organul oficios a C. N. R. din Maramurăş

Apare odată pe săptămână. — Abonamentul : pe an 18 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 9 cor., pe $\frac{1}{4}$ de an 5 cor.

Hristos a inviat!

E sărbătoarea sărbătorilor.

Dumnezeul-Om învăţăturile sale, le-a sfinţit cu patimile lui dureroase, le-a pecetluit cu mărita lui Inviere.

Au căzut lanţurile.

A învins adevărul, — şi s'a spulberat minciuna.

In bisericuţele noastre preoţi harnici, vor propovădui mai luminat adevărurile învăţaturii dulcelui nostru Mântuitor.

Sătenii noştri in haine sărbătoreşti, cu inimi curate îşi vor indrepta paşii, la prăznuirea Invierei, salutându-se, creştineşte : Hristos a inviat ! . . . Adevărat ca'nviat.

Şi in mijlocul sărbătorii prealuminate, se va face amintire, — de patimile Domnului. Se vor aminti suferinţele, pesteomeneşti, pe cari le-a îndurat. Că a fost huiduit, de farisei sfătoşi.

Că a rămas singur, chiar şi învăţăceii l-au părăsit macar că cu adevărat Fiul lui Dumnezeu a fost.

Se va spune, că acei cari la Florii strigau : Osana, — peste câteva zile, răcniau, toţi cu o gură, că : Răstigneşte-l . . . Răstigneşte-l.

*

Şi tu biet popor român, ai suferit de veacuri întregi.

Vlaga ta au supt-o câţi nemernici toţi.

Tu ai fost „valahul puturos“.

Tu ai fost neamul sălbatec, legat de glie.

Ba ce-i mai dureros, chiar sângele tău, impotriva ta s'a ridicat.

Ca să nu amintim de altele, in tabăra călăului Tisza, alături de cei ce aveau in plan, ca dela sinul maicii să ne răpească limba — erau şi oameni de-ai noşti.

Şi câţi astăzi, in deregătorii inalte, nu şi-au plecat fruntea inaintea tovarăşilor şi argaţilor lui !

Câţi trebuie să fie recunoscători, că au fost innălţaţi la trepte inalte, cu sprijinul acestui sistem revoltător.

„Precum se stânge fumul să se stângă, precum se topeşte ceara de faţa focului. Aşa să piară păcătoşii, iară dreptii să se veselească“ !

*

Veseleşte-te ţăran român ! Adevărul tău a invins. Ţie trebuie să-ţi se facă dreptate. Durerile, năcazurile tale, au să fie alinate, pentrucă cu cinste şi-ai păstrat legea, limba şi datiniile strămoşeşti. Tu şi preoţii tăi.

Preţul 60 fil.

Invierea neamului românesc e meritată, după suferințele, după truda, după sudorile săngerose ale tale.

A ta, și numai a ta e cinstea ; a ta, și numai a ta e mărirea — Tu ai drept să te veselești.

Toată suflarea, îndatăce se va mai așeza lumea, în slujba ta are să se pună.

Dacă nu ar fi așa, cum ai scuturat jugul streinilor, îi vei scutura și românii, cari își țin înaintea ochilor numai trebșoarele lor, pe românii de contra-bandă !

În sfânta și măreața zi a Invierei însă, să zicem fraților, și celor ce ne urăsc pe noi.

Stăpâniți de acestea cugetări, salutăm și noi pe țărenii noștri, cu salutarea creștinească :

Hristos a înviat !

Dr. Titu Doros.

Credeul Românului.

Cred

Într'unul Dumnezeu, Tatăl atot-țitorul și ocrotitorul Românilor, care vede și-i așază de toate atacurile, văzute și din ascuns pornite.

Și'n puterea Națiunei Române, care din coloniile romane s'a născut, ca să fie lumina răsăritului căci e sânge latin din adevărat sânge latin.

Descălecând pentru preamărirea numelui de Roman pe plaiurile și văile Daciei, s'a împreunat cu vitejii Daci și s'a făcut națiune nouă.

Și a suferit națiunea română încălcările barbarilor curând după zămislirea ei în Dacia, a fost asuprită, înjosită și îngropată în întunecul amarului și al ignoranței.

Și a înviat din nou după îndelungate lupte seculare.

Și și-a înălțat fruntea, ocupându-și locul, ce i-se cuvine între națiunile pământului.

Și iară i-se va vesti numele cu mărirea,

căci vieța ei pe pământul românesc nu va avea sfârșit.

Și'n Spiritul națiunii, dătătorul de viață, carele dela Tatăl porcede și trebuie mărit asemenea lui, carele a grăit prin Șincai, Maior și Clain-Micu și a lucrat prin Antoniu Lungu, Horea, Cloșca, Crișan, Iancu, Butean și tovarășii lor,

Și'n unitatea una și nedespărțită, a tuturor Românilor.

Mărturisesc, cele-ce aleșii națiunii mărturisesc, ca se fiu Român verde.

Aștept împlinirea tuturor dorințelor naționale.

Și vieța vecinic națională, ce va fi să fie.

Amin.

v. I.

(Călimdarul Poporului pe 1903.)

O Coroană de Împărat.

De treci astăzi munți de-aur și prin codrul de argint . . .

Glas de cornuri fermecate . . . prin tot codrul hăulind,
Se aud și ca'n poveste sună lin ; prelung ; duios,
De răsună dulce valea codrului de argint frumos.

Si răsună mult departe ca un glas de clopot sfânt :
Să'l audă azi tot neamul pân'la margini de pământ ;
Să'l audă toată lumea și dreptatea sfântă'n cer,
Neamuri care vin pe lume și acele care pier . . .

Cântă'n vale și fanfare și voinici voinici în glas ;
— E un Rege cu-a lui oaste stând pe vale'n mic
[popas ;

Cântă cântul cel de veacuri de stăbuni cântat cu foc
Cântec, ce atâta vreme fosta fără de noroc . . .

Pe poteca ce dă'n vale dispre codrii de oțel,
Trei bătrâni din altă lume*) vin în mers încetinețel.
Unul . . . pe ceilalți întreabă : Cine oare cântă-aici
Cântul meu din anii tineri ce'l cântam cu-ai mei
[voinici ? . . .

Iar când ei ajung în vale de ce văd se minunez'
Altul . . . zice : ce'mi văd ochii, mai nu'mi vine
[ca să crez ;

*) Cuza, Mihai Viteazul, Stefan-cel Mare,

Este oaste de pe plaiuri unde — odată am trăit,
Plaiuri, pentru care viața mea întreagă-am războit.

Cel din urmă ; este oastea cea vitează ce-a luptat,
Crunt pe plaiurile care tu trăind le-ai apărat ;
Vărsând sângele ferbinte pe ogorul moștenit
De ia-al lor strămoși priviții, și vedeți 'ce'i negrați.

Călăreți cu lancea'n scară toți voinici de neînvinși,
Care zboară ca și șoimii pe-a pământului întins ;
Gata la un semn să plece cu-o poruncă de'mplinit,
Pentru visul ce-atâți secoli el a fost, neimplinit.

Pedestrași ce cu-a lor armă lumii sau vestit viteji ;
Cei ce la hotarul țării stat-au zi și noapte trei ;
Cei ce'nfruntă uraganul și prin lupte doru' și spun...
— Mulți ca ramurile'n codru, ce nu pot să le adun.

Lângă dâșii stau tunarii cei ce tună'n vijelii ;
Cu-a lor tunuri năzdrăvane ce fac locuri largi pustii
În a dușmanului rânduri ; trimițându-le pe vânt,
Unde nu mai este lume, unde nu mai e pământ...

Încetată e cântarea-ceru'n zare fumuriu —
Iar ostașii spun povestea care numai ei o știu...
Între ei, stă al lor Rege și'-i desmiardă din priviri,
Plimbând ochii pe-deasupra mult iubitei lui oștiri

Se apropie bătrânii ; oastea'i vede le fac loc ;
Către Rege unul zice : fie' ți pasul cu noroc
Tie mândre Rege-al țării peste care am domnit ;
Domnul fie'n drum cu tine și să fii nebiruit :

Am făcut unirea sfântă-a celor două țări surori
Pentru care secolii fosta ceru-acoperit cu nori ;
Rog pe Domnul : fii tu astăzi binecuvântat de el,
Întregind odată neamul sub Coroana de oțel.

— Eu, cer Domnului urarea să-o' ntărească cu-al
[său hăr
Și te rog primește Rege astăzi al meu paloș dar
Și răzbunămii cu el moartea ; cruda moarte ce-am
[murit,
În câmpia de la Turda cu al meu vis neimplinit.

— Eu, o Rege cu rugare cornul meu în dar ți dau ;
Corn la-al cărui glas odată, oastea codrii se-adunau...
Glas ce sfântă ascultare i-au dat zeci de mii de
[oșteni,
Si'l știu codrii de la Baia, valea de la Războeni.

El, acuns a fost de veacuri de o mână de erou,
La Suceava în sicriul Sfântului Ion cel nou . . .
Ține-l și în vremuri grele de trei ori din el să suni,
Mândra oaste la hotarul țării scumpe să o aduni.

— Venerate umbre sfinte ; ai poporului meu cult ;
Cu evlavie adâncă vorba voastră o ascult ;
Primind darurile scumpe prin al vostru blând cuvânt,
Si în ceruri mulțumirea v'o trimit prin Tatăl Sfânt.

Mulțumirea mea din suflet și-a întregii mele țări,
Născută din suferință ; din viteji ; din dulci cântări.
Si-acum plec și vouă umbre . . . cu-a mea oaste
[me închin.

Oastea mea ! plecăm 'nainte, pentru-al neamului
[destin

— Suntem gata de plecare ; doar porunca așteptăm ;
Căci plecând și noi o Doamne ! vrem și noi un dar
[să'ți dăm

Lângă darurile scumpe care astăzi Ți s-au dat ;
Vrem să'ți dăm Mărite Doame, o Coroană de
[Impărat !

Gr. Cujbă-Dersca
Plotonier Regimentul 4 Artilerie.

Viață nouă în școală.

Dacă cu anul aceste se deschide o eră
în lumea românească, putem a-i zice primă-
vară, și precum țaranul atunci pune funda-
mântul muncii de peste an ; tot așa și neamul
nostru acuma trebuie să pună baza viitorului
pentru generațiile următoare.

Și dacă viitorul omenimei e depus —
— după Herbert — în mâinile învățătorului,
atunci învățătorul român din Maramurăș va fi
la locul său ; lucrând independent din răsputeri
în ogorul spinos ce-i stă la dispoziție, crescând
pe noii cetățeni în spirit moral, ca să devină
oameni cu inimă să țină de sfânt deosebirea
dintre „al meu și al tău.“

Războiul mondial a desbrăcat pe oameni
de aceste însușiri, ba în regretata Ungariă de-
mult foarte de mult a dispărut simțul de inimă
și caracter ; în anii din urmă nu puteai obține
nici cel mai mic post (grijitor de drum — pa-
ler) în slujba statului fără protecția vreunui
magnat.

Era un cuib de corupție. Numai ce-i drept, in oameni cu știința n-a dus lipsă; in cei de inimă și caracter da!

Și din păcatele ei putem învăța mult. „De aș avea atâta credință încât să mut și munții, și iubire nușam, nimic nu sunt!”

Va crește in spirit social-creștinesc, patriotics economic și comercial, având grijă mare, ca sufletul și patria să rămână nepătate.

In unire e puterea!

„Un om bătrân pe patul de moarte și a chemat la sine pe cei șapte fii să le deie un sfat: Luați sucitura asta de paie și o rupeți! Sau incercat câte unul apoi cu toții au intins de ea dar inzădar n-o putut-o rupe.

Atunci a luat-o bătrînul și desfăcând pai de pai indată o rupsă zicându-le: Vedeți! până erau paiele in strinsă legătură la olaltă, mânilor voastre sănătoase și tari nu leau putut rupe, dar indată ce le-am despărțit, pai de pai aceste mâni slabe și tremurânde au fost in stare să rumpă toată legătura. Așa si voi până veți trăi împreună în egătură strinsă veți invinge orice greutăți indatăce vă veți desbina, o putere mică, un om nemernic a fi in stare să vă nimicască. Acest sfat vi-l dau!

Numai prin propagarea principiilor sociale pătrunse de morală va putea servi școala la intemeierea unui viitor strălucit pentru poporul român, și ca să-și ajungă scopul trebuie sprijiniți din partea familiei. Demulțorii cea ce zidește învățătorul intro lună două, un tată nepriceput ori o mamă dărimă intr-o zi.

Iar mai presus de toate trebuie pe învățător dotat cum se cade, ca „toată grija cea lumeasca s'o lepede” din școală; și la aceasta is chemați cei dela putere.

P. Pop.

Rușinea secolului al XX-lea

Ziarul „Magyarország” din 11/2 c. șt. n. sub titlu de, mai sus, publică o serie de invinuiiri la adresa Românilor și armatei române de ocupație.

Am făcut cercetări amănunțite pentru a vedea care este adevărul asupra spuselor ziarului, Rezultatul acestor cercetări iată-l:

1. „Magyarország” spune că la 2/II c. st. n. Românii au jefuit locuitorii din Toplița, au siluit pe femei și fete, iar pe cei care cătează a se împotrivi îi ucideau. Ori, un număr de 50 persoane din Toplița in frunte cu primarul și preotul (Palfy Endre) desmint categoric aceste acuzațiuni pe care le socot ei singuri din domeniul fantaziei unor răuvoitori și nu au decât cuvinte de laudă la adresa armatei române.

Ziarul „Magyarország” spune mai de parte:

2. a) Funcționarii internați din Székely-Udvarhely sunt datori a se înștiința zilnic prefectului românesc. Dacă lipsesc odată, trebuie să plătească 6000 lei.

b) Prefectul a ordonat ca funcționarii cari au intrat in grevă și și-au luat lefurile pe Februarie și Martie să le restituie in curs de 3 zile; in caz contrar li se vor vinde prin licitație, mobilele.

c) Funcționarii au fost închiși, pentru că n'au restituit leafa, iar unul era constrâns a freca podinele celulei in care era închis.

d) Pál Alfréd, substitut de vice comite, deținut deasemenea împreună cu 30 funcționari, se spune că ar fi fost eliberat de Consiliul Dirigent Român, dar armata română i'au deținut din nou și considerându-i de prizonieri de rășboiu nu le va da drumul decât cu invoirea guvernului din București.

Iată acum adevărul și asupra acestora:

a) Posedăm o declarație subscrisă de 25 funcționari superiori din Odorhei prin care se adeverește că nici unul din ei nu a fost pedepsit nici într'un fel pentru că nu s'au prezentat la serviciu.

b) Asemenea posedăm o altă declarație semnată de 26 funcționari care desminte cele spuse in ziarul „Magyarország” și care adeverește că lefurile luate pe lunile Februarie și Martie și azi se află in posesia lor.

c) Aceleași declarații de mai sus spun categoric că funcționarii n'au fost nici când pedepsiți și n'au restituit lefurile.

d) Alfréd Pál subprefectul de Odorhei a fost autorul și instigatorul principal al grevei funcționarilor și cu aceasta se socotește ca un atentat la Siguranța Statului, potrivit legilor de

răsboi, cazul trebuie judecat de Curțile Marșala Militare, Consiliul Dirigent Român și Guvernul din București nu pot avea nici un amestec în această chestiune și cu toții așteptăm rezultatul cercetărilor și hotărîrea justiției militare. De altfel ceilalți funcționari greviști, cari pentru un moment au fost deținuți, pentru că au provocat o adunare publică (fapt oprit prin ordonanța Nr. 17 a Comandamentului Trupelor din Transilvania), toți ceilalți zic, au fost puși imediat în libertate fără nici o intervenție din partea guvernului român sau a Cons. Dirig. Român.

Punem la dispoziția tuturor, actele originale de care ne-am servit pentru desmințirea acestor acuzațiuni; ne mirăm iarăși, cum de nu înțeleg cei dela Budapesta, că procedeul întrebuintat de ei nu constituie, în el decât o adevărată rușine a secolului XX lea, rușine care nu este demnă de niște oameni care revindecă azi drepturi neîntemeiate.

Scrisoare din Sibiu.

Sibiu la 31 Martie n. 1919.

Pe cine Dumnezeu vrea să-l certe îi ia mai întâi mintea. Sau cum zice foarte potrivit muza poporală :

„Nu bate Doamne omul,
Iai mintea și norocul,
Că bătut îi săracul.“

Ungurii prin asuprirea și viclenia lor de una mie ani au provocat vecinica dreptate și judecată a bunului Dumnezeu asupra capului lor. De când e lumea și vileagul mai rușinos nu a căzut încă națiune ca ungurii. Ca să-și instăpânească domnia au recurs la apucături, viclenii și fățărnicii păcătoase jucându-se cu focul. Au făgăduit sarea și marea, pământ, putere huliganilor și lepșitarilor, resturnarea întregii ordine morale și de drept. Scopul lor era, ca să ajungă rezultat la nemaghiarii iobagi lor, să-i împartă, să-i slăbească și de nou să-i subjuge. Însă înțălepciunea celor apăsăți, sătui de făgăduinți deșerte de o mie ani, nu s'a lăsat înșelată și au văzut unde zace buba.

Cehii au cuprins deja Comornul (Komárom) și sunt în drum spre Budapesta, au cuprins Raab (Győr), Diósgyőr și Salgótarján și merg spre Budapesta, ei nu discută ci fac fapte. Francezii au ocupat întreg Banatul și Segedinul, merg să se unească cu Cehii, Italianii Peste-Dunăre în marș spre Pesta, Polecii cu Cehii în marș spre Dobrițin, iar Românii vor rumpe frontul unguresc.

Eri au demonstrat 150,000 oameni în Sibiu cerând arme. Generalul Moșoi a făgăduit pentru Unguri o înfrângere mai dihan ca cea dela Mohaci. Dreptatea resbunătoare este pe drum. Noi Românii fără milă vom înfăptui toate reformele. Deja se pot lua de compose sorate în arândă toate averile streinilor, ordonanța este interimală, dar' cu timpul pe cale legală tot cei strein va ajunge în mâinile Românilor. Să fim însă Români cu credință în viitorul nostru, însuflețiți pentru cauza română.

Groful Károlyi cu zeci de mii de lanțe arător, cu scumpe păduri, pășuni fără hotar nu putea fi în măsura făgăduințelor serios luat. Ei făgăduiau Românilor, Slovacilor, Rusilor, Sârbilor și era bătător la ochi la nația lor. Nația lor a crezut, noi nu puteam crede vorbelor, căci era la spatele noastre pățania de o mie de ani. De făcut nu au făcut nimic, numai gură, vorbe și făgăduințe. Pe cei naivi, cari credeau și nu pricepeau manevra i-au înfundat în temnițe, i-au înpușcat și schinguit. Scara de mărire a grofilor s'a mișcat, cei ce se suiau pe ea au căzut. Károlyi groful făleț a abzis, și jidovimea din Pesta a ajuns la putere. S'au deschis temnițele. hoții de ieri devenise patrioți și bolșevismul maghiar ar dori a primejdui pacea și liniștea Europei. Toate s'au resturnat cu fundul în sus, tâlharii, răbălușagul și sila sunt stăpâni peste Judapesta fără Dumnezeu. Dar vițelul de aur nu și l-or putea clădi. Antanta a dat porunca tuturor armatelor ei să stârpească năpârca. Ungurii speculează cu bolșevismul rusesc, care însă a fost înfrânt în luptele din urmă la Mitau, Odesa și Kiev, preste 300.000 prizoneri s'au făcut, iar foamea i-a îndemna la judecată mai bună. Antanta sprijinită și de Japania vor face rînduială în Rusia. Noi suntem gata și așteptăm porunca să-ne înfăptuim visul.

Coresp.

PUBLICAȚIE.

Se reamintește tuturor locuitorilor dispozițiunile Ordonanței No. 17. punctul 5 a Comandamentului Trupelor din Transilvania, potrivit textului acelei ordonanță, Toți aceicare vor fi prinși că distrug instalațiile telefonice și telegrafice, vor fi impușcați pe loc. Jandarmii Rurali au ordine a aplica cu cea mai stricta severitate aceasta măsură.

ȘEF DE STAT MAJOR
LT. COLONEL (s. s.) NEGULESCU.

DIN ORDIN

P. CONFORMITATE
SEFUL BIR. INF. MAIOR SHELETTI.

ȘTIRI

DIN MARAMURĂȘ.

Maramurășana institut de credit și economii își va ținea a VII-a adunare generală în 9 Mai a. c. 10 oare a. m. In program e luată și ridicarea capitalului societar la 1.000.000 coroane.

Cei cari doresc să și asigure averea ce o au plasată în coroane austro-ungare cari nu mai au aproape nici o valoare, se grabească a semna la împrumutul Ardealului. Banii plasați în acest împrumut li se vor replăți în câțiva ani in lei. La banca Maramurășana s'a semnat până în prezent peste 125.000 coroane.

DIN LUMEA MARE.

Zdrobirea bolșevicilor din Rusia. Telegrame sosite din Rusia anunță, că trupele aliate au avut o mare învingere asupra bolșevicilor la Jekaterinoslav, făcând 145.000 prizonieri, și luându-le 12.860 mitraliere, 120 tunuri și foarte mult material de telefon. La Vilna încă au fost greu bătuți de trupele naționale litvane, polone ajutate de trupele aliaților, aici s'au făcut 72.000 bolșevici prizonieri, luându-se 53.000 mitraliere și 40 de tunuri (Ag. Dacia).

Venizelos ministrul președinte al Greciei petracează în Paris cu reprezentanții României și a Sârbiei, ca aceste 3 țări să între în o alianță ofensivă și defensivă, formând un bloc

puternic care ar reprezenta o putere de 70 milioane locuitori.

Spre completul comunism. În Ungaria bolșevicii ajunși la cârmă comunisază toate. Au comunizat averile bisericilor, grofilor și a marilor proprietari. Toate căsile din orașe au fost declarate de proprietatea celor cari le locuiesc. Au comunizat până și femeile iar copii îi va crește statul.

Turburări în orașul Frankfurt. La Frankfurt pe Main au loc mari turburări și jafuri. Au fost uciși 9 civili, 4 soldați și poliști, 30 peri soane au fost grav rănite și 400 mai ușor.

Ștampilarea rublelor și coroanelor. Ministrul de finanțe român a hotărît ștampilarea rublelor Lwow și Romanow în Basarabia și a coroanelor în Bucovina și Ardeal.

Șeful resortului ocrotirilor sociale dl. Flueraș reintors din Paris a declarat unui redactor al ziarului „Patria” că nu-i vorbă că cererile României ar fi ajuns cândva discutabile în liniamente generale, totuși evenimentele ce s'au petrecut în timpul din urmă în Ungaria au șters și ultimile nedumeriri și grăbește resolvirea problemei.

Kun Béla șeful bolșevicilor unguri a declarat unui corespondent al ziarului Daily News că guvernul sovietelor ungurești dorește să trăiască în relații pretinesti cu antanta și nu să leagă nici de integritatea teritorială a Ungariei.

Editor și Proprietar : C. N. R. din Maramurăș.

Redactori responsabili: Dr. Vasile Kindriș și Dr. Titu Dorș.